

УДК 346+347
ББК 67.404 (4 УКР)+67.410 (4 УКР)
П 78

Рекомендовано до видання організаційним комітетом
15 травня 2014 р.

П 78

Проблеми цивільного права та процесу : матеріали наук. – практ. конф., присвяченої пам'яті професора О. А. Пушкіна (7 червня 2014 р.). – Х. : Харківський національний університет внутрішніх справ, 2014. – 532 с.

У збірнику представлені тези наукових доповідей та повідомлень учасників науково-практичної конференції, присвяченій пам'яті професора О. А. Пушкіна.

УДК 346+347
ББК 67.404 (4 УКР)+67.410 (4 УКР)

Відповідальний за випуск проф. В. А. Кройтор

Матеріали надано в авторській редакції.

© Харківський національний університет
внутрішніх справ, 2014

Зміст

<i>Гусаров С. М.</i> ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ	13
ТЕЗИ НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ НА ПЛЕНАРНОМУ ЗАСІДАННІ	
<i>Бандурка О. М.</i> ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ ТА СУЧАСНІСТЬ	17
<i>Борисова В. І.</i> ПУБЛІЧНО-ПРАВОВІ УТВОРЕННЯ ЯК УЧАСНИКИ ЦИВІЛЬНИХ ВІДНОСИН	19
<i>Мічурін Є. О.</i> СУСПІЛЬНИЙ ІНТЕРЕС ЯК ПЕРЕДУМОВА ОБМЕЖЕНЬ МАЙНОВИХ ПРАВ УЧАСНИКІВ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН	24
<i>Яроцький В. Л.</i> ДО ПИТАННЯ ПРО ІНСТРУМЕНТАЛЬНУ КОНЦЕПЦІЮ ЦІННИХ ПАПЕРІВ	28
<i>Спасибо-Фатєєва І. В.</i> СПОСОБИ ЗАХИСТУ СУБ'ЄКТИВНИХ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ	32
<i>Шишка Р. Б.</i> НЕДОЛІКИ ТА НАПРЯМКИ ПОДАЛЬШОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРИВАТНИХ ПРАВОВІДНОСИН	37
<i>Галянтич М. К.</i> ПРОБЛЕМИ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЖИТЛОВИХ ПРАВ ГРОМАДЯН	46
<i>Бичкова С. С.</i> ПРИПИНЕННЯ ДОГОВОРУ ПОРУКИ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ.....	50
<i>Яворська О. С.</i> ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ У ЗОБОВ'ЯЗАННЯХ ІЗ ЗАПОДІЯННЯ ШКОДИ	53
<i>Гриняк А. Б.</i> ПОНЯТТЯ ПОРУШЕННЯ ПІДРЯДНОГО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	57
<i>Кройтор В. А.</i> ДІЯ ПРИНЦИПУ ГЛАСНОСТІ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА ПРИ РОЗГЛЯДІ СПРАВ ПРО УСИНОВЛЕННЯ (УДОЧЕРІННЯ) ДІТЕЙ.....	62
<i>Сліпченко С. О.</i> ПРАВОЧИНИ У МЕХАНІЗМІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ВІДНОСИН.....	67

ТЕЗИ СЕКЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ТА СІМЕЙНОГО ПРАВА»

Резніченко С. В. ДОГОВІР АУТСОРСИНГУ ЯК НЕПОЙМЕНОВАНИЙ ДОГОВІР	70
Мельник Е. Н. НАСЛЕДОВАНИЕ НЕИМУЩЕСТВЕННЫХ ПРАВ АВТОРА	74
Грובה В. П. ПОНЯТТЯ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ЯК ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО УТВОРЕННЯ	78
Доровских А. В., Булат Є. А. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ В УКРАЇНІ ..	81
Петров Є. В. ДО ПИТАННЯ ПРО ПРИМУСОВЕ ПРИПИНЕННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ ..	83
Чалий Ю. І. ОСВІТНЯ ПОСЛУГА ЯК ОБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ	86
Зайцев О. Л. ЗМІНИ В ЗАКОНОДАВСТВІ ПРО ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ	89
Синегубов О. В. ДИТИНСТВО ЯК НЕВІД'ЄМНА ЧАСОВА СФЕРА ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВ НЕПОВНОЛІТНЬОЇ ОСОБИ	93
Марков В. В. ДЕРЖАВНІ ЗАКУПІВЛІ ЯК ОБ'ЄКТ КІБЕРЗЛОЧИНУ	96
Жорнокуй Ю. М. ЗЛОВЖИВАННЯ КОРПОРАТИВНИМ ПРАВОМ ЯК ПРАВОПОРОДЖУЮЧИЙ ЮРИДИЧНИЙ ФАКТ КОРПОРАТИВНОГО КОНФЛІКТУ	99
Селіванова І. А. ВИКОРИСТАННЯ ДЕРЖАВНОГО МАЙНА В ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: СУБ'ЄКТИ ТА ПРАВОВІ ПІДСТАВИ	102
Самойленко Г. В. ДО ПИТАННЯ ПРО МІСЦЕ ДОГОВОРУ В МЕХАНІЗМІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОВІДНОСИН З ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРА В КОНТЕКСТІ ПРИВАТНОГО ПРАВА ..	105
Зеліско А. В. СИСТЕМА ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ПРИВАТНОГО ПРАВА ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ	109
Мороз О. В. ПРО РЕЧОВІ ПРАВА НАЙМАЧА МАЙНА ТА ОРЕНДАРЯ МАЙНА ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ОРЕНДОВАНЕ МАЙНО	113
Аврамова О. Є. ПРИНЦИПИ ПОЗБАВЛЕННЯ ПРАВА ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ	115
Пучковська І. Й. ПРО ЗМІСТ ЗАХИСНОЇ ФУНКЦІЇ ВИДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	118

Маковій В. П., ЧАСОВІ МЕЖИ ВИКОНАННЯ ОБОВ'ЯЗКУ ПРОДАВЦЯ ЩОДО ПЕРЕДАЧІ ТОВАРУ ..	121
Мороз М. В., ЩОДО ОБОВ'ЯЗКУ НАЙМАЧА З ВІДНОВЛЕННЯ МАЙНА, ЩО ПЕРЕДАЄТЬСЯ У НАЙМ	125
Сараскіна Т. В. СТАН ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЛІЦЕНЗІЙНИХ УМОВ ПРОВАДЖЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У БУДІВНИЦТВІ	127
Первомайський О. О. ПРАВО НА ОСОБИСТІ ПАПЕРИ В СИСТЕМАТИЦІ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ	130
Киряченко Т. С. ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ЦИВІЛЬНИЙ ШЛЮБ»	134
Вакулович Е. В. ОСОБЛИВОСТІ ОРЕНДИ АВТОМОБІЛЯ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ	138
Апанасюк М. П. МІСЦЕ ВОЛОДІННЯ В СИСТЕМІ РЕЧОВИХ ПРАВ	141
Ігнатенко В. М. НЕДОГОВІРНІ РЕГУЛЯТИВНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І СУМІЖНІ ПРАВОВІ КОНСТРУКЦІЇ	144
Жидкова О. С. ЩОДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗА НЕНАЛЕЖНЕ ЛІКУВАННЯ	148
Піхурець О. В. «ТЕХНОЛОГІЯ» ЯК НОВИЙ ОБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ	151
Садикова Я. М. ДО ПИТАННЯ ПРО ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ ПОРУШЕННЯ СУМІЖНИХ ПРАВ НА ФОНОГРАМУ (ВІДЕОГРАМУ)	155
Коструба А. В. ДО ПИТАННЯ ПРО ДІЄВІСТЬ ЗАХИСТУ СУБ'ЄКТИВНИХ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ В КОНТЕКСТІ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ГРОМАДЯН ТА ПРАВОВИЙ РЕЖИМ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИЙ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ»	158
Якубівський І. Є. ПРО НЕГАТИВНУ СКЛАДОВУ В СТРУКТУРІ ВИКЛЮЧНИХ ПРАВ	162
Пленюк М. Д. ЮРИДИЧНІ ФАКТИ ЯК ОСНОВА ВИНИКНЕННЯ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН	165
Шишка О. Р. СУБСТИТУТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК РІЗНОВИД ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ	168
Сурженко О. А. СУБ'ЄКТИ ПРАВА НА ЗАЩИТУ	172

Аналіз наукових доробок свідчить, що договір (як спосіб регулювання) є пріоритетним засобом регулювання цивільних правовідносин.

Як зазначає С. О. Погрібний, державне або нормативне регулювання договірних цивільних відносин розглядається як «запасний варіант» на випадок, якщо учасники договірних відносин не захочуть або не зможуть їх самостійно врегулювати [с. 117]. Підтримуємо позицію С. О. Погрібного, який зазначив, що договір є формою вираження норм цивільного права [1, с. 25].

Разом з тим, варто також відмітити нові підходи до розуміння дієвого елементу механізму правового регулювання перевезення пасажирів, яким прийнято вважати договір. Цікавою є позиція О. М. Родіонової, на умку якої такі юридичні факти, як дії, на відміну від подій, вляють собою діяльність. Називаючи дію волевиявленням, юристи прагнуть підкреслити свідомий, раціональний, не випадковий характер дії. Але ні воля, ні волевиявлення не є правовими регуляторами [2, с. 277]. Такими є правочини, формалізовані у відповідному договорі.

На нашу думку, останній є юридичним фактом, який переводить положення норми права, яка має статично загальний характер, в сферу реальних правовідносин (є моментом динаміки), є засобом виявлення автономної волі суб'єктів; є засобом координаційного регулювання, яке здійснюється за допомогою самостійного визначення варіанту правомірної поведінки учасниками в договірній (погоджувальній) формі.

Разом з тим, загально регулятивний порядок (включаючи принципи цивільного права) імперативно встановлений в ЦК України, він же допускає договірне (диспозитивне) саморегулювання цивільних правовідносин, до яких відноситься і договір перевезення пасажирів. Договірне регулювання перевезення пасажирів здійснюється в межах, встановлених імперативами, які обмежують необмежені права перевізника і встановлюють правові гарантії реалізації права людини на свободу пересування.

Література:

1. Погрібний С. О. Механізм і принципи регулювання договірних відносин у цивільному праві України : монографія. – К. : Правова єдність, 2009. – 304 с.

2. Родіонова О. М. Механізм громадянсько-правового регулювання в контексті сучасного частого права / О. М. Родіонова. – М. : Статут, 2013. – 336 с.

СИСТЕМА ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ПРИВАТНОГО ПРАВА ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Зеліско А. В.,

кандидат юридичних наук, доцент

Активність становлення та розвитку в Україні юридичних осіб приватного права, спрямованих на отримання прибутку, у поєднанні із відсутністю історично сформованих, доктринально розроблених моделей їх правового регулювання, зумовили деяку безсистемність функціонування досліджуваних юридичних осіб. Наявність на рівні загальних норм двох кодифікованих актів, зокрема, Цивільного та Господарського кодексів України, визначила не лише існування двох систем юридичних осіб, а й протиставлення їх одна одній, результатом чого стало неоднозначне розуміння того, які саме юридичні особи приватного права належать до підприємницьких, тобто до тих, що спрямовані на отримання прибутку. Таке питання було поставлене на розгляд Конституційного Суду України у зв'язку із потребою тлумачення п. 2 ч. 1 ст. 7 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» 2011 р. стосовно заборони особам, визначеним у п. 1 ч. 1 ст. 4 цього закону, входити до складу органу управління підприємства або організації, що має на меті отримання прибутку. Аналіз змісту наведеного рішення свідчить про відсутність однозначної відповіді Конституційного Суду України на поставлене питання [1].

В розрізі цивільно-правової концепції регулювання підприємницьких юридичних осіб приватного права до них традиційно відносять підприємницькі товариства, виходячи із положень ст. 83, 84 ЦК. Зокрема, ст. 83 ЦК передбачає, що юридичні особи можуть створюватися у формі товариств, установ та в інших формах, встановлених законом. Згідно із положеннями статті 84 товариства поділяються на підприємницькі і непідприємницькі. Перелік ж

підприємницьких товариств є вичерпний – це господарські товариства та виробничі кооперативи. Отже, відповідно до ямих вказівок норм ЦК, до підприємницьких юридичних осіб приватного права належать лише вказані організаційно-правові форми.

Стаття 83 ЦК, на думку І. М. Кучеренко, використовує стемоутворюючі форми «товариство» та «установа», які є єдиними для інших організаційно-правових форм юридичних осіб [2, с. 23]. Такий метод юридичної техніки був використаний законодавцем для забезпечення єдності системи підприємницьких юридичних осіб приватного права в межах стемоутворюючого поняття «товариство», а саме: «підприємницьке товариство». На нашу думку, застосування цього поняття не стало панацеєю для вирішення усіх проблем належного регулювання юридичних осіб приватного права, що вказано специфікою норм того ж ЦК. Адже ст. 83 вказує, що юридичні особи можуть створюватися не лише у формі товариств та установ, а й в інших формах, встановлених законом. І справді, нормами ЦК система юридичних осіб приватного права, спрямованих на отримання прибутку, не вичерпується. Існують інші організаційно-правові форми підприємницьких юридичних осіб, створені в результаті ініціативного волевиявлення засновників на основі установчих документів. Слід погодитися із науковцями, які наголошують на тому, що ЦК не встановив вичерпного переліку юридичних осіб, а відтак вони можуть створюватися на підставі та у формах, передбачених окремими законами і до створення та належності таких юридичних осіб мають субсидіарно стосуватися положення ЦК стосовно інституту юридичних осіб [3, с. 138].

Серед юридичних осіб, які за своєю природою належать до підприємницьких юридичних осіб приватного права, в першу чергу слід вказати на передбачені ст. 63 ГК корпоративні та унітарні приватні підприємства. Аналіз цієї статті свідчить, що поняття «корпоративне підприємство» включає в себе усі види підприємницьких товариств, однак є першим за змістом від останніх, оскільки до корпоративних підприємств відносяться також «інші підприємства, в тому числі засновані на приватній власності двох або більше осіб». Якщо неврегульованість корпоративних підприємств нормами

ГК на практиці не викликає суттєвих труднощів у зв'язку із належним визначенням статусу підприємницьких товариств, які «вписуються» у це поняття, то ситуація із унітарними приватними підприємствами є дещо складнішою. ГК правовий статус такого підприємства не врегульовує, а звернутися до інших правових актів немає можливості, тому що така організаційно-правова форма не належить за своєю правовою природою до жодної із організаційно-правових форм підприємницьких товариств, передбачених ЦК. В результаті створилася ситуація, за якої унітарне підприємство фактично випало із сфери правового регулювання підприємницьких юридичних осіб приватного права.

Провідними вітчизняними науковцями цілком доречно обґрунтовується відмова від форми підприємств та необхідність зміни редакції ст. 83 ЦК, у якій повинна міститися вказівка лише на дві форми юридичних осіб приватного права – товариства та установи, оскільки це унеможливить розширене тлумачення існування організаційно-правових форм юридичних осіб приватного права [4, с. 24]. Варто зауважити, що лише відмова від форми підприємств не вирішить проблему усіх підприємницьких юридичних осіб приватного права, оскільки існує широкий спектр їх організаційно-правових форм, які передбачені спеціальними нормативно-правовими актами. Для таких юридичних осіб притаманна класична приватно-правова природа, так як вони функціонують на основі ініціативного засновницького волевиявлення, яке супроводжується розробкою установчих документів та об'єднанням майнових вкладів засновників. Положеннями ЦК вони взагалі не визначені, а норми ГК містять лише декларативні положення неправового характеру щодо окремих із них. В результаті спеціальні закони доволі неоднозначно визначають їх правовий статус з точки зору доктринальних положень інституту юридичних осіб. В переліку таких підприємницьких юридичних осіб приватного права потрібно вказати на фермерські господарства [5, с. 145 – 146], наукові парки [6, с. 90] та інші організаційно-правові форми юридичних осіб, заснованих на приватній власності осіб і спрямованих на отримання прибутку.

Ситуація, яка сформувалася у чинному законодавстві означно вимагає наукової розробки правової конструкції приємницьких юридичних осіб приватного права, яка фікуватиме врегульовані в різних нормативних актах ліджувані нами юридичні особи та дозволить на спективу вивіряти нові організаційно-правові форми до дотримання концептуальних положень інституту идичних осіб. Мова йде про розробку саме доктринальної огової узагальнюючої дефініції, оскільки саме на ягненнях науки повинна ґрунтуватися сучасна оконодавча техніка.

Література:

1. Рішення Конституційного Суду України у справі №1-14/2012 конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо повідності Конституції України (конституційності) пункту 2 тини першої статті 7, пункту 2 розділу VIII «Прикінцеві та ехідні положення» Закону України «Про засади запобігання і тидії корупції» від 13 березня 2012 р. № 6-рп/2012.
2. Кучеренко І. М. Організаційно-правові форми юридичних б приватного права : монографія / І. М. Кучеренко. – К. : Інститут ажви і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. – 328 с.
3. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу раїни: у 2 т. / за відповід. ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. знецової, В. В. Луця. – К. : Юрінком Інтер, 2005. – Т. 1. – 832 с.
4. Борисова В. І. Цивільно-правові аспекти діяльності лійних організацій / В. І. Борисова // Актуальні проблеми науки і актики цивільного, житлового та сімейного права : матеріали жнар. Наук. – практ. конф., присвяч.. 91-річчю з дня народження П. Маслова, Харків, 15 лютого 2013 р. – Х. : Право, 2013. – С. 20 – 25. 1, 24.
5. Зеліско А. В. Правовий статус фермерських господарств як идичних осіб приватного права / А. В. Зеліско // Право України. – 10. – №5. – С. 143 – 149.
6. Зеліско А. В. Правовий статус наукових парків як идичних осіб приватного права / А. В. Зеліско // Підприємництво, сподарство і право. – 2010. – №7. – С. 89 – 93.

ПРО РЕЧОВІ ПРАВА НАЙМАЧА МАЙНА ТА ОРЕНДАРЯ МАЙНА ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ОРЕНДОВАНЕ МАЙНО

*Мороз О. В.,
кандидат юридичних наук, доцент*

Наявність у наймі (оренді) елементів речового права відзначене у роботах практично всіх цивілістів, що коли-небудь досліджували цю тему. Однак, є й інші точки зору щодо цього питання. Так, В. К. Райхер вважає, що «так звані, обмежені речові права (і тим більш найм) не є речовими (інакше: «абсолютними правами»)» [2, с. 437]. В остаточному підсумку він все ж визнає близькість найму до так званих речових прав.

Інша точка зору ґрунтується на наявності в наймі речево-правових елементів. Так, Г. Н. Полянська вказує на те, що орендним відносинам властиві «деякі риси речового права» [3, с. 136]. М. Липецкер також вказує на наявність в орендаря «речових правомочностей на орендоване майно» [4, с. 32]. Відзначає двоякий характер орендного договору й Потапенкова Т. А., указуючи на наявність в орендних правовідносинах рис речового права [5, с. 16].

Необхідно відзначити, що речові права на предмет договору оренди виникають в орендаря з моменту передачі йому майна орендодавцем.

Усі зазначені автори, у якості риси речево-правового характеру, наводять право орендаря, на захист його права на майно, яким він володіє й користується на підставі договору оренди. Слід звернути увагу на те, що право на захист предмету оренди не завжди лежить у площині абсолютних правовідносин. Так, якщо право користування або володіння орендаря порушить орендодавець, мова буде йти про порушення умов договору, а, отже, позов про усунення порушення права орендаря буде носити зобов'язально-правовий характер.

Право орендаря на абсолютний захист своїх прав на орендоване майно є не єдиним елементом, що носить речево-правовий характер. Речево-правовий характер договору майнового найму (оренди) виражається також у праві слідування, тобто в праві наймача (орендаря) на збереження